

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglaš: enostopna min vrsta za
enkrat 2-80 K, večkrat popust.

JUGOSLAV

Plačano do:
Licejalna knjižnica
Uredništvo:
Wolfova ulica 1/A, Telefon 360.
Uprava:
Pavšalni franko, 8. Telefon 44.
Ljubljana.
si se ne vračajo.
am je priložiti znamka
za odgovor.

Konferenca strokovnjakov male antante.

PRIHOD DELEGATOV V OFICIRSKI DOM V BEOGRADU. — RAZVRSTITEV DELEGATOV V ZBOROVNI DVORANI.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Pred otvoritvijo konference strokovnjakov male antante in Poljske se je nabralo mnogo občinstva pred poslopjem Oficirskega doma. S stolpa Oficirskega doma so visele jugoslovanske, nad vhodom v poslopje pa dve srbski zastavi. — Ob 3.40 so začeli prihajati delegati. Najprej sta prišli v štirih kočijah romunska in poljska delegacija, potem pa v dveh avtomobilih češkoslovanska in jugoslovanska. V sredini dvorane Oficirskega doma, je postavljena dolga zelena miza. Pri vhodu na levi od velike mize je miza za novinarje. Nasproti vhoda v dvorano so sedeži za predsednika narodne skupščine dr. Ribarja s predsedništvom skupščine, nadalje za predsednika beograjske občine in nekatere svetnike ter za zastopnike raznih industrijskih, gospodarskih, finančnih in kulturnih krogov. Na galeriji nasproti vhoda sedijo diplomati, na drugi galeriji pa občinstvo. — Ko stopijo delegati v dvorano, so predstav-

ljeni predsedniku narodne skupščine dr. Ribarju in ostalim prisotnim gospodom. Potem odidejo gospodje na dvorišče Oficirskega doma, kjer so jih slikali, ker zaradi slabega vremena to ni bilo mogoče v dvorani. Ko se delegati vrnejo v dvorano, zavzamejo odkazane jim prostore. Na desni strani dolge zelene mize sedi jugosl. minister za zunanje stvari dr. Momčilo Ninčič, njemu nasproti pa finančni minister dr. Kosta Kumanudi. Na desnici dr. Ninčiča sedi predsednik poljske delegacije Zdzislaw Okenski, na levi pa predsednik romunske delegacije bivši finančni minister in bančni ravatelj Ciriacescu. Pri Okenskem sedi predsednik češkoslovanske delegacije, beograjski poslanik Antonin Kalina, poleg njega pa romunski poslanik v Beogradu Emandi, ki prisostvuje konferenci kot gost, ker ni član romunske delegacije. Potem pridejo po vrsti vsi ostali člani vseh štirih delegacij.

Pozdrav glasnikom miru in napredka.

GOVOR ZUNANJEGA MINISTRA DR. MOMČILA NINČIČA ZA GOSPODARSKO KONSOLIDACIJO EVROPE.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Ko so delegati male antante zavzeli svoja mesta v dvorani Oficirskega doma je ob 4.10 minister za zunanje stvari dr. Momčilo Ninčič izpregovoril te besede v francoskem jeziku: »Spoštovana gospoda! Izredno sem zadovoljen, da morem v prestolnici Srbov, Hrvatov in Slovencev pozdraviti zastopnike treh prijateljskih držav, na katerih prijateljstvo nas veže ne samo splošni interesi, ampak tudi globoko nagnjenje, katero je ustvarila naša prošlost, izpolnjevanje s stoletnim trpljenjem. Naravno, to je prikratk, da smo se našli skupaj, da se sporazumemo o zelo pomembnih vprašanjih. Imam vtis, kakor da smo si že mnogokrat drug drugemu priručno stisnili roko. Drug drugemu si nismo bili nikoli neznani, in ta konferenca dokazuje, da mislimo še manj to ostati v bodočnosti. Bodočnost predstavlja za nas gotove težkoče. Kakor je rojstvo naših držav bilo zvezano z velikimi težavami, tako se tudi naša notranja konsolidacija nahaja v podobnih težkočah. Kar se tiče zunanje politike, stoje vse štiri države na strani onih, ki so povzročili, da se je bilanca strahovite vojne nagnila na našo stran. To je bistvo

razloga, zakaj se tako dobro razumemo in zakaj se je med nami tako lahko dosegla solidarnost. Današnja konferenca je izraz te solidarnosti, ki nas veže v obrambi skupnih interesov. Hkrati pa je tudi izraz globokega prepričanja, da se bomo sporazumeli v ustvaritvi zveze za skupno postopanje v vrsti velikih vprašanj. Toda s tem delom ne mislimo koristiti samo sebi, ampak hočemo vzporediti svoje napore. Sporazumno z zavezniki silami, ki so sklicale konferenco v Genovi, bomo mogli bolje delovati v interesu gospodarske konsolidacije Evrope, kar je prvi pogoj našega lastnega razvoja. Naše delo bo olajšalo in omogočalo, da pride gospodarska konferenca v Genovi do pozitivnih uspehov, ki bodo tudi res omogočili gospodarsko obnovo Evrope. Mi nikoli ne mislimo na to, da bi omajali vzajemno zaupanje med vsemi narodi Evrope, ampak hočemo svoje napore strniti in energično delovati na tem, da se to zaupanje še poglobi. V Vas pozdravljam vestnike miru in napredka Evrope. In zato Vam želim, gospodje, da dosežete v svojem delu popoln uspeh.

Govori poljskega, romunskega in češkoslovanskega delegata.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Po poročanju dr. Ninčiča je govoril predsednik poljske delegacije in poljski poslanik v Beogradu Zdzislaw Okenski: »Srečna iniciativa kraljevske vlade, da v Beogradu zbere gospodarske in finančne strokovnjake kraljevine SHS, Romunije, Češkoslovanske in Poljske, je naša povoljen odziv v naših državah. Konferenci, ki smo jo danes otvorili. Čvrsto fikem delu obnove Evrope in na konferenci, ki smo jo danes otvorili. Čvrsto smo uverjeni, da bomo uspešno doprinesli k velikemu delu, pri reševanju zadev, ki spadajo v program genovske konference. — Nato povzame besedo predsednik romunske delegacije Ciriacescu: Dovolite mi, da izrazim radost, ki jo občutim, da smo se zbrali tukaj v Beogradu, ki sintetizira za nas veliko bolj, ki smo jo pretrpeli mi vsi v borbi za svobodo in gospodarsko osamosvojitve narodov. Mi smo se zbrali, da damo izraza naši skupnosti in da se bolje med seboj spoznamo. Zakaj le na ta način bomo mogli sodelovati v velikem častnem delu, ki so ga začeli naši veliki zavezniki, to je na gospodarski obnovi

Evrope. — Končno povzame besedo še češkoslovanski poslanik Antonin Kalina, predsednik češkoslovanske delegacije, in izpregovori: Vlada češkoslovanske republike je z veliko radostjo prejela vest o prvi skupni konferenci predstavnikov male antante in Poljske. Mi želimo sodelovati pri gospodarski obnovi Evrope. Mi vsi želimo, da dosežemo dolg in trajen mir, ki bo zagotovil našim narodom miren gospodarski razvoj. V Zgodovini narodov imamo mnogo primerov, ki nam dokazujejo, da so tudi mali narodi mogli uspešno doprinesiti s svojim delom in svojimi žrtvami k ustvaritvi intelektualnih in moralnih vrednot sveta. Dobro znamo, da bo treba delovati za podporo in da bo treba napeti vse sile narodov. Mi smo pripravljeni v veliki meri sistematično in udano sodelovati. Želimo, da genovska konferenca doseže in zajamči dolg in trajen mir, možnost razvoja gospodarskih sil in intelektualnega napredka za blagostanje človeštva. — Ob 4.40 vstane minister dr. Ninčič in naznani, da odvarja konferenco strokovnjakov male antante in Poljske.

ke. O viharju poročajo iz mnogih krajev države.

London, 9. marca. (Izv.) Vihar, ki je včeraj razsajal v južni Angliji in v Kanalu la Manche, je bil najmočnejši, ki se kdaj opazoval v tem kraju. Dosegel je hitrost 108 milj na uro. Dosedanja rekordna številka je bila 104 milje na uro.

ANGLEŠKO - IRSKA POGODBA. London, 9. marca. (Izv.) Spodnja zbornica je v tretjem čitanju z 295 glasovi proti 52 glasovom sprejela zakonski načrt, ki daje angleško-irski pogodbi pravno veljavo.

KRALJ ALEKSANDER PRIDE NA BLEDO.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Pri parlamentarni večerji se je kralj Aleksander v pogovoru s slovenskimi poslanci živahno zanimal za razmere v Sloveniji. Izjavil je, da namerava priti poleti na Bled, da ga vidi tudi kraljica.

NAPAD NA JUGOSLOV. KONZULAT V ZADRU.

Split, 9. marca. (Izv.) Potniki iz Zadra pripovedujejo, da so bile predvečernjim tamkaj protijugoslovanske demonstracije, pri katerih je ljudstvo udarilo v jugoslovanski konzulat in poškodovalo polništvo. Konzul slučajno ni bil doma. Slugo so nagnali iz stanovanja.

DEMONSTRACIJE V ZAGREBU.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Pri večeršnjem pogrebu obešenega atentatorja na ministra Draškovića Alije Alijagića je prišlo sredi do demonstracij, pri katerih je morala nastopiti policija. Pri tem so bile tri osebe lahko ranjene. Mir se ni tesno kalil.

FINANCI MINISTAR JE ZA MORATORIJ.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Ako pride do krize, bo izbruhnila, kakor se zadržuje v političnih krogih, zaradi stališča finančnega ministra. Dr. Kumanudi noče namreč definitivno umakniti svojega predloga glede moratorija, kar je zelo ozlovoljilo radikalne kroge.

VLADNI USPEH PRI VOLITVAH V ROMUNIJU.

Bukarešta, 9. marca. (Izv.) Dosedanji rezultati zborničnih volitev zagotavljajo vladi uspeh. Kako so volitve uspele, se bo moglo končno ugotoviti šele koncem tega tedna.

NOVOIMENOVANI NADSKOF V MILANU.

London, 9. marca. (Izv.) Kakor poročajo iz Rima, je papež imenoval mons. Tossija za nadškofa v Milanu.

AMERIKA SE NE UDELEŽI KONFERENCE V GENOVI.

London, 9. marca. (Izv.) Iz Washingtona poročajo: Vnoti, v kateri izjavlja Amerika, da se ne udeleži mednarodne gospodarske konference v Genovi, omenja vlada Zedinjenih držav, da je udeležba Amerike na kakršnikoli evropski konferenci nemogoča, ker meni, da so evropski narodi popolnoma zamudili, uporabiti sredstva, ki bi mogla ozdraviti opustošenje, ki ga je povzročila vojna, in ustaliti gospodarsko življenje. — Zedinjene države so tedaj zavrnile povabilo, da se udeleže gospodarske konference v Genovi.

Moskva, 9. marca. (Izv.) Ljening je imel dne 6. t. m. na kongresu kovinskih delavcev v Moskvi govor o nameravani gospodarski konferenci v Genovi in ugotovi, ki naj jo tam igra sovjetska Rusija. Izrazil je upanje, da mu bo možno, odpotovati v Genovo in se udeležiti te konference. Kakor vse kaže, bo mogel Lloyd George povedati, da se z Rusijo nihče ne bo šalil.

Borzna poročila.

Curih, 9. marca. (Izv.) Devize. Curih 2.055, New York 615, London 22.51, Pariz 46.15, Milan 26.15, Praga 8.35, Budimpešta 0.68, Zagreb 1.75, Varšava 0.11, Dunaj 0.08, avstrijske krone 0.075.

Berlin, 9. marca. (Izv.) Dunaj 3.73, Budimpešta 32.06, Milan 1268.70, Praga 406.80, Pariz 2242.75, London 1096.40, New York 249.75, Curih 4870.10.

Praga, 9. marca. (Izv.) Dunaj 0.73, Berlin 24.675, Rim 317, Budimpešta 7.85, Pariz 558.50, London 271, New York 62, Curih 1210, avstrijske krone 0.73, italijanske lire 314.

Dunaj, 9. marca. (Izv.) Devize. Zagreb 24.98—24.52, Beograd 9770—9790, Berlin 2854.50—2890.50, Budimpešta 948.50—951.50, London 31.840—31.860, Milan 36.690—36.710, New York 7298—7302, Pariz 65.380—65.420, Praga 11.827—11.833, Sofia 4895—4905, Curih 141.475—141.525, Valute: dolarji 7258—7262, bolgarski lev 4695—4705, angleški funti 31.390—31.410, francoski franki 64.780—64.820, italijanske lire 36.190—36.210, dinarji 9790—9810, romunski lej 5475—5485, švicarski franki 141.225—141.275, češkoslovanske krone 11.797—11.803, madžarske krone 958—961.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Devize. Pariz 579, Zeneva 1387.50, Milan 330, Praga 120, Berlin 28, Dunaj 1.02.

Zagreb, 9. marca. (Izv.) Devize. Dunaj 4.05—4.15, Budimpešta 40—40, Bukarešta 230—0, Italija 1389—1400, London 1350—0, Praga 491—500, Poljska 190—0, Švica 0—6000, Varšava 8—0, Valute: ameriški dolarji 250—270, češkoslovanske krone 430—470, carski rublji 0—30, romunski lei 225—240.

Ruska emigracija.

Po oktobrski revoluciji 1917 so pričeli ruski meščanski krogi trumoma zapuščati Rusijo. Deloma so se takoj podali na zapad, deloma pa so se zbirali okoli kontrarevolucionarnih armad Dekina, Kolčaka, Kornilova, zlasti pa Wrangla. Ko so rdeče armade porazile te kotrarevolucionarne armade, ki jih je podpirala v prvi vrsti Francija, so se ruski emigranti razlili v širokem toku preko cele Evrope. Ustanovili so svoje organizacije po vseh večjih evropskih centrih. Z rešenim premoženjem so pričeli ustanavljati svoje liste in organizirati boj proti sovjetom. V emigracijo so šli tako najbolj dešno stoječi krogi, ki si žele zopetno upostavitev ruskega carizma. Teh najdemo mnogo v Nemčiji. Ti skušajo vzdrževati stike z nemškimi monarhističnimi krogi in z ljudmi okoli bivšega Ludendorfovega generalnega štaba. Prijatelji teh emigrantskih krogov je tudi Spalajković, bivši srbski poslanik na ruskem dvoru.

Druga skupina emigrantov, to so ruski gospodarski krogi, industrijci, trgovci in bankirji, ki so se naselili zlasti v Franciji in Angliji in ki so imeli svoje politično zastopstvo v kadetih in njihovem vodji Miljukovu. Tudi ti krogi še danes stoje na čisto intransigentnem stališču napram sovjetski Rusiji, kar so pokazale zlasti resolucije ob priliki neke konference, ki se je vršila z ozirom na novi kurz gospodarske politike boljševikov.

In končno pridejo še socijalistični emigranti, menševiki in socijalni revolucionarji, ki so se v veliki meri naselili v Nemčiji in na Češkem.

Ruska emigracija ni enotna, razcepljena je v razne struje, ki vse stoje v ostrem nasprotju s sedanjim sovjetskim režimom. Ali dočim streme eni za tem, da se upostavi v Rusiji zopet carizem, so ostali za to, da postane Rusija demokratična meščanska republika in zahtevajo likvidacijo sovjetov in sklicanje ruske konstituinte.

Štiri leta že čakajo emigranti na vrnitev. Eni so računali na to, da se sovjetski režim ne bo mogel držati niti teden dni, drugi so upali na Denikina, Kornilova, Kolčaka, Wrangla, Francijo, Poljsko. Ali vse te nade so se razblinile. Mesto da bi se razkrajal sovjetski režim, se je vedno bolj utrjeval. Prišla je grozna katastrofa na Rusijo — glad. In zopet so narastle nade emigrantov, da se sedaj bliža konec, da sovjeti ne bodo kos nadčloveškim nalogom, da mora priti do kaosa in razkroja. Ali tudi to poslednje upanje se ni izpolnilo. Ljening je ostal in danes ga vabijo velesile v Zenevo.

Anglija, Italija, Nemčija in nebroj majhnih držav je sklenilo z Rusijo trgovske pogodbe, druge trgujejo s sovjeti že dolgo, četudi ni pogodb. Oficijsko še sovjeti niso priznani, ali kljub temu igrajo v mednarodnem gospodarskem in političnem življenju že zelo važno vlogo. Svet ne more več mimo in preko sovjetske Rusije. Zato jo vabijo v Zenevo. Stvari gredo svojo ravno pot.

Vse to seveda ni ostalo brez upliva na rusko emigracijo. Ona se razkraj. Razkraj se, ker nosi emigrantsko življenje že samo po sebi v sebi klice razkroja, če traja dolga leta. Ali poleg tega gredo le h koncu denarna sredstva in upanje na upostavitev starega režima postaja od dne do dne manjše.

Doživljamo, da se prične emigranti vračati. Tako se je n. pr. vrnil polefi še utrob Wranglovih armad na Krimu in stopil v službo sovjetov. Svečano je izjavil svoje obžalovanje, da se je motil, ko se je boril na Krimu misleč, da služi ruskemu ljudstvu, pa je spoznal, da je služil francoskim interesom in neprijateljem Rusije.

Znamenja kažejo, da stojimo pred preokretom ruske emigracije in zdaj se, da se bo v kratkem pričelo vračanje, kakor hitro bodo sovjeti internacionalno priznani.

Podpora bolnicam v Sloveniji.

POSLANCA BRANDNER IN DR. HOHNJEC STA DOSEGLA, DA SE IZPLAČA BOLNICAM ZA PRVO SILO 1.600.000 DINARJEV.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Iz Slovenije prihaja polno brzojavk na razna kompetentna mesta, v katerih se zahteva, naj se bolnice ne ukinejo. V zvezi s temi brzojavkami je narodno-socialistični poslanec Anton Brandner danes dopoldne posetil ministra za narodno zdravje in imel z njim daljši pogovor v stvari ukinitve javnih bolnic v Sloveniji. Minister mu je dejal, da bo vlada prisiljena ukiniti še več bolnic, ker nima na razpolago potrebnih kreditov. — Poslanec Brandner je nato s poslancem dr. Hohnjem interveniral pri finančnem ministru

dr. Kumanudiju, ki jima je odgovoril, da državni proračun ne nudi dovolj kreditov za vzdrževanje bolnic. Poslanca sta opozorila ministra na ogorčenje, ki je zavladalo v Sloveniji zaradi zatvoritve javnih bolnic. Po daljšem porazgovoru je minister dr. Kumanudi pristal na to, da na razpolago 1.600.000 dinarjev za prvo pomoč bolnicam v Sloveniji. Po predhodnem sporazumu z ministrom za narodno zdravje bo izdana naredba, da se že zatvorjene bolnice zopet odpro. — Akcija proti ukinitvi bolnic se nadaljuje.

Fašist predsednik reške vlade.

FAŠISTI POZIVLJAJO NA ODDAJO OROŽJA. — INTERVENCIJA JUGOSLOVANSKE VLADE.

Pariz, 9. marca. (Izv.) Fašist, poslanec Giuratti iz Benet in bivši kabinetni načelnik D'Annunzije, ki ga je rimska vlada poslala na Reko, da se spozna s položajem v mestu, je bil v sredo proglazen za poglavarja reške vlade. Ta vest je politične kroge v Rimu zelo razburila. Listi pišejo, da je italijanska vlada uvedla akcijo, da pripravi Giurattija do tega, da se odpove temu mestu. Zakaj ako ostane na svojem mestu, bi to utegnulo zelo neugodno vplivati na italijansko-jugoslovansko razmerje. Z druge strani opozarjajo na to, da dostojanstvo reškega guvernerja ni skladno z mandatom italijanskega poslanca.

Rim, 9. marca. (Izv.) Da se vzpostavi red in mir na Reki, je vlada ukinita izdajanje potnih listin vsem onim osebam, ki niso reški državljani. Prebivalstvo mora oddati vse orožje, ki se nahaja v njegovih posesti. To se mora zgoditi v najkrajšem času. Iz mesta se izženejo vse osebe, ki niso pristojne na Reko, ki so pa sodelovale pri poslednjih dogodkih.

Rim, 9. marca. (Izv.) Stranka fašistov in odbor za narodno obrambo sta izdala proglas, v katerem pozivljata prebivalstvo, da čimprej odda vse orožje, ki je v njegovih rokah.

Rim, 9. marca. (Izv.) »Voto« piše, da namerava jugoslovanska vlada storiti energične korake v Parizu, Londonu in Washingtonu, da Italija upošteva določbe rapalskega dogovora. List pravi, da jugoslovanska vlada ne sme pretiravati v tem oziru.

Rim, 9. marca. (Izv.) Listi komentirajo dogodek na Reki in položaj, ki je nastal vsled tega, različno. V splošnem poudarja, da je treba izpolniti rapalsko pogodbo. Milansko glasilo socialistov »Avanti« pravi, da je gospodarstvo na Reki popolnoma uničeno. Tovrniče več ne delajo in trgovine so večinoma zaprte. Trgovina z zaledjem je prekinjena, vsled česar je položaj postal zelo resen. List zahteva, da se čimprej obnove trgovinska pogajanja z Jugoslavijo in Češkoslovasko.

SILEN VIHAR V FRANCIJI.

Pariz, 9. marca. (Izv.) Po vsej Franciji je včeraj divjal silen vihar, ki je posebno v severnem delu dežele povzročil ogromno škodo. Poročajo o mnogih neizgledih, pri katerih je bilo več oseb ubitih ali ranjenih. Tudi na morju se je zgodilo več nesreč, pri katerih je utonilo precej ljudi. V mestih Calais, Boulogne, Le Havre in L' Orient je obrežni promet popolnoma ustavljen. Pravtako med Francijo in Anglijo. Tudi v južni Angliji je besnel močan vihar. Večina ladij je bila primorana zateči se v zasilne lu-

Konec atentatorja Aliagića.

Doktor Ivo Politeo, zagovornik atentatorja Aliagića je priobčil v »Slobodni Tribuni« ta-le članek:

Predvčeršnjim ob šestih zjutraj je dokončal svoje šestindvajset letno življenje atentator Aliagić.

V dvajsetem stoletju po Kristusu je moral poginiti nesrečni mladenič, da se izpolni prekrščno, staro načelo, osvojeno po ministrskem svetu kraljevine SHS: »oko za oko, zob za zob, glavo za glavo«. In za dobro, častito glavo nacionalnega jugoslovanskega človeka Draškovića, je padla dobra, častita glava komunističnega idealista Aliagića.

Jugoslovani smo že od nekdaj gojili kult atentatorstva. V tem kultu je odrasel tudi Aliagić. Pravnik znamenitega Mahmud paše Fidalica, ki je v znanem pokretu igral veliko in glavno vlogo pri kapetanu Gradaševiću (Zmaj iz Bosne), je podedoval po svojih pradedih uporniško kri in neustrašen značaj. Ta kri je zbudila proti nezakonitostim in preganjanjem, katerim je bilo izpostavljeno pri nas gibanje proletarij, in Aliagić je radi socializma, ideala postal to, kar je še danes živim generacijam naše nacionalne borbe takorekoč ideal: postal je atentator. Vendar ta generacija je socialnega borca sodila z drugim merilom, kot nacionalne borbe; sodila je strožje v nacionalno mladi državi, kot je sodila tuda vlada v stari reakcijski državi.

Smrt na vešalih je bila poslednja nesreča, katero je Aliagiću prinesla usoda. Aliagić je rano in na zelo nesrečen način izgubil mater. Dvoje svojcev — starejša sestra in mlajši brat — je bilo prepuščenih njegovi skrbi. Brat Alija je z očetovsko ljubeznijo za nje delal, pritrjujoč sebi od ust, da daje nima. Vendar stradanja je bilo toliko, da mu je sestra kmalu podlegla in umrla, dočim je Alija nagrizla znana stara proletarska bolezen: jetika. V težki borbi za vsakdanji kruh je ta manualni delavec delal tudi duševno. Alijeva izobrazba je presegala daleč ono, kar bi se pričakovalo od mizarskega pomočnika. V zaporu je pridno čital in to ne moremo kakšne detektivske ali lahke romane, ampak predvsem težje stvari. Sam je prosil n. pr. da mu posodeli Le Bonovo »Psihologijo grobov«. A ko sem mu pomnil Mereškovskega »Vstajenje Bogov« je odgovoril, da mu je delo že znano.

Plemenita duša, polna opravičenega ogorčenja, ni poznala sovraštva. V delavskem gibanju ni spadal med kričače, hotel je le duševno dvigniti sebe in svoje druge, ter iskreno pomagati.

Njegov čin, ki se s stališča kazenskega zakona naziva zločin, ni bil motiviran s sovraštvom. Uničil je plemenito življenje, brez mržnje do Draškovića niti poznal ga ni — toda uverjen je bil, da s tem pomaga preganjanemu delavskemu razredu in celi naši družbi. Prevaril se je in je to tudi pozneje uvidel. Toda navzlic temu so ga naše žalostne politične in družabne razmere, katere je pazno zasledoval v temnici, tako ogorčile, da mi je nekega dne rekel: »Mislite si doktor, kar hočete, a ko vse to vidim, ne morem obžalovati svojega čina. Človeku ne preostaja drugega, kot da dela.« Ta vzklík je značilen za njegovo osebnost, je pa tudi značilen za naše razmere. Razmer atentati ne bodo izboljšali, toda one bodo, ker so in dokler bodo pač take, vstvarjale naven teren za atentate. Zato je tudi smrtna kazen, kot se ena nameček v teh razmerah, ne samo nečloveška, ampak tudi nepolitična reakcija na atentate.

Aliagić ni obžaloval svojega čina kot komunist, vendar obžaloval je Draškovićevo smrt kot človek. Aliagić je ostal človek do zadnjega trenutka svojega življenja. Oporoko tega siro-

maka se je glasila: »vse moje za gladno v Rusiji!« To ni bila poza ali gesta; to je bilo sočutje gladnega z gladnimi. Ko mu oblast ni hotela niti toliko odpustiti, da mu oblaži način usmrčenja — je imel on odpustitje za one, ki so mu, izvršujoči svojo oblast, prisodili smrt. »Jaz Vam odpuščam, gospod predsednik!« — so bile njegove zadnje besede, izrečene brez najmanjše ironije. Zato so pa bile ironije poslednje besede sodišča izrečene dobremu če tudi nekaj časa prenapetemu mladeniču:

»Krvnik, naj se izvrši pravica!« Vsak od prisotnih se je moral tisti trenutku zavedati, da se je tu izvršila osveta, ki ni pravica. Oblast in družba govori o osveti, Aliagić o odpuščanju! Ta musliman je boljše kot oblast odgovarjal veri Kristusu, ki ni bila njegova, ampak vera oblasti.

Mislimo o komunizmu kakor hočemo, priznati moramo, da je komunizmu v Jugoslaviji ustvarjen junak in mučenik. Kolikor sem poznal Aliagića in kolikor spoštujem spomin njegove žrtve Draškovića, sem uverjen, da bi Draškovića, če bi oživel in spoznal svojega ubijalca, odpravil ne samo obznan, ampak tudi smrtno kazen.

Večni nemiri.

Trst, 8. marca.

Pogreb komunističnega poslanca.

V nedeljo je umrl v Trstu nedavno izvoljeni komunistični poslanec mestnega sveta, Rajmund Scabar. Včeraj popoldne ob 4. se je vršil pogreb iz mrtvašnice mestne bolnišnice na mestno pokopališče pri Sv. Ani. Sprevod je bil zelo impozanten. Videlo se je, da se je potrudila komun. organizacija, ki je priredila sprevod, da bo pogreb čim dostojnejši. Pred krsto so nosili člani raznih komun. krožkov prelepe vence in godba komun. mladinske organizacije je igrala žalne koračnice. Za krsto so stopali poslanci manjšine (komun.) in za njimi kakih 15 posl. večine. Pogreba so se udeležile tudi številne komun. korporacije ter mnogo občinstva. Sprevod se je pomikal od mestne bolnišnice preko trga Carducci (Barriera), po ulici Maddonina, kjer se nahaja »Delavski dom«. Na njem je bila razobešena žalna komun. zastava, ki so jo ob prihodu spreveda povesili v pozdrav umrlemu tovarišu. Nato se je sprevod pomikal k Sv. Jakobu in od tu dalje na pokopališče k Sv. Ani.

Izzivanje fašistov.

Ze med sprevedom so pričeli fašisti izzivati. Ko se je pomikal sprevod mimo Sv. Jakoba, so vpili fašisti za pogrebci ter jih psovali. Govorili so žaljivo tudi o pokojniku in so se vedli naravnost pobalinsko. Skupina fašistov se je nahajala v mali kapelici cerkve Sv. Jakoba. Kaj so iskali tam, ni znano. Ali nenkrat in brez vsakega vzroka so udrli iz mrtvašnice in bežali gologlavi in s samokresi v rokah proti tem mladeničem, ki so kraj ceste gledali sprevod s klobuki v rokah. Mladeniči, ki so bili bržkone komunisti so skočili preko zida in bežali pred oboroženimi fašisti preko vratov. — Čemu niste izprožili! — so se jezili poslednji fašisti na prve. — Postreliti bi jih morali ko pše! Da bi bil jaz prvi, tako so govorili, ko so se vračali proti cerkvi. — Nato so se zbrali in odšli proti ulici Maddonina, kjer se nahaja »Delavski dom«. Ko so prišli do delavskega poslopja, so pričeli kričati na vse grlo, naj odstranijo komun. žalno zastavo. Ker se to ni izvršilo tako naglo, so pričeli ti fašistovski tolovaji brusiti kamenje v okna. Da bi ne bilo hujšega zla, so komunisti sneli žalno zastavo. Fašisti pa še niso imeli dovolj. Zbrali so se v velikih skupinah in odšli zopet k Sv. Jakobu izzivat. Tako so napadli neko

mladenko, ki se je vračala od pogreba in jo neusmišljeno pretepli. Tudi so ji strgali z života bluzo, ker bila črna, podobna srcaji ljudskih arditov. Neko drugo mladenko so pretepli do krvi, ker je nosila žalni znak.

Spopad. En fašist ranjen, en ubit.

Izzivanja so se nadaljevala. Okrog 20.40 je prišlo do prekanja med fašisti in komunisti v ulici. S. Zenone pri Sv. Jakobu. Fašisti so oddali nekaj strelav na komuniste, a tudi poslednji so odgovorili s strelami — padla sta dva fašista. Prvi, Oskar Lanseger, star 18 let, je bil le lahko ranjen od kroglice; drugi, Marij Trevisan, star 23 let, je bil prenešen v bolnico, kjer je bil takoj operiran. Krogla mu je prebila prsi ter mu ranila pljuča. Kljub operaciji je umrl okrog polnoči. — Ko so fašisti v mestu izvedeli, da sta dva tovariša ranjena, so se zbrali in odkorakali proti Sv. Jakobu, da se maščujejo. Spetoma so ustavljali pasante in jih preiskovali v pričo stražnikov. Pri Sv. Jakobu pa je bilo več kordonov stražnikov, ki so preprečili divjanje. Fašisti so se vrnili na to v mesto in se podali pred dvorno gledališče Fenice, kjer se je vršil ples organiziranih natakarij (F. I. L. A. M.). Ko so prireditelji opazili prihod fašistov, so zaprli vsa vrata v dvorano. Fašisti pa so vlomili v plesne prostore in preprečili, da bi se še nadalje vršil ples. Fašisti so vsa ta početja vršili nemoteno, v pričo redarjev in orožnikov!!

Nova izzivanja.

Danes, že na vse zgodaj so pričeli fašisti z novimi izzivanji. Ustavljali so ljudi na ulici ter jih preiskovali. Tudi so vpraševali mimoidoče, ali so komunisti, ali nacionalisti. Kdor je odgovoril nepovoljno, je bil tepen brez usmiljenja. Stražniki pa so stali ob strani! Okrog 8. ure so pričeli hoditi skupine fašistov od trgovine do trgovine in zahtevali, da se razobeši žalna zastava vsled ubojstva fašista Trevisana. V kratkem času je bilo pri Sv. Jakobu razobešeno vse polno žalnih zastav. Seveda, posilil! Trgovine in privatna stanovanja so morala razobešiti žalno zastavo. Kdo bi se upiral! Vendar marsikaj ni bilo zastav. Mimogrede bodi povedano, da so prišli fašisti tudi k postrežnici slovenske privatne šole pri Sv. Jakobu (bivše Cirilmetodove šole) in so zahtevali, naj takoj razobeši zastavo. Postrežnica se je opravičevala, da naj se vrnejo, ko pride voditelj v šolo. Fašisti pa so jo prisilili, da je sama razobešila žalno zastavo. Rekli so ji, da jo takoj pobijejo, ako tega ne stori. Fašisti so šli tudi k župniku cerkve Sv. Jakoba in zahtevali, naj takoj razobeši žalno zastavo na cevki in na zvoniku. Seveda, župnik se ni smel upirati in je ukazal razobešiti zastave.

Delavsko društvo napadeno.

Okrog 9. ure je udrila skupina fašistov v slovensko gostilno »Delavskega konsumnega društva«. Pobrali so raz sten vse slike, med njimi tudi več fotografij v okvirjih raznih slovenskih korporacij, tako fotografijo pevskega zbora »Citalnice«, pevskega zbora »Ilirije«, bivšega »Pipčarskega kluba« in drugih društev. Ko so se marsikaj polomili in poškodovali, so se podali na ulico in raztrgali slike in polomili okvirje. Pred »Delavskim kons. društvom« pa je mirno stal kordon stražnikov!! Ko so izvršili to junaštvo, so se podali pred razprodajalno lista »Lavoratore«, ki se nahaja tik »Del. kons. društva« in so pričeli popisovati na zid razne grožnje, slikati mrtvaške glave, križe itd. Kordon stražnikov pa je stal v bližini 15. korakov in je mirno gledal! — Fašisti raznašajo po mestu vesti, da se bodo maščevali. Danes popoldne so zopet hodili od prodajalne do prodajalne po Istrski cesti in naročali trgovinam, naj jutri, o priliki pogreba padlega fašista Trevisana, snamejo žalne zastave iznad trgovin in naj mahajo z njimi, ko pojde mimo sprevod. Komedijanti! — Najhuje je to, da smo Slovenci ob vsaki priliki žrtve. Zdi se nam, da živimo v kaki afriški koloniji! Tu ni več zakona, tu ni več pravice! Živimo med divjaki, izpostavljeni vsemu zlu. — Koliko časa bo še trajalo tako življenje?

Za danes ob 20. sklican protestni shod komunistične stranke, je bil od oblasti prepovedan. — Danes zvečer, ob 19.30 so prenesli fašisti krsto z ubitim tovarišem iz mestne bolnišnice v društveni sedež. Sprevod se je vršil iz mestne bolnišnice preko trga Goldoni, po Korzu, preko Borznega trga do sedeža. Krsta je bila zavita v trobojnico, Kdor se ni odkril, je bil klobutan.

Priporočamo Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marijin trg 8. Hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje po 4 in pol odstotka; hranilne vloge z odpovednim rokom pa po dogovoru.

A. F.

Deveti vsruski sovjetski kongres.

I.

Kakor si pred letom dni še skoro zaman iskali stvarnih poročil o Rusiji, tako je danes svetoven tisk poln poročil o Rusiji. Skoro vsi svetovni listi imajo danes svoje stalne poročevalce v Moskvi, ki obširavajo svoje liste s poročili, ki vsi govorijo o velikih težavah, s katerimi se mora danes boriti sovjetska Rusija, ki govorijo o gladi in pomanjkanju.

Ena najvažnejših institucij sovjetske ustave so vsruski sovjetski kongresi. Da omenimo mimogrede! Početki sovjetske ustave leže v revoluciji leta 1905. Takrat so delavci mest in industr. krajev tvorili sovjetje pod vodstvom manjševikov, s katerimi soje danes boljševiki v najostrejšem nasprotstvu. In ko je prišla revolucija leta 1917, so zopet sami od sebe nastali sovjeti, razprostrli so se po celi Rusiji in našli svojo medsebojno organizacijo. Postali so podlaga za novo organizacijo države, za »sovjetsko republiko delavcev in kmetov«.

Dne 23. decembra 1921 se je že devetiti šest vsruski sovjetski kongres. Zboroval je v Moskvi. Sovjetskega kongresa ni zamenjati s kongresom ruske komunistične stranke, ki se je vršil nekaj dni poprej in ki je dal smer posvetovanjem za zasedanje sovjetskega kongresa. Delegati sovjetskega kongresa niso samo komunisti, marveč tudi takozvani brezpartijski, manjševiki, socialni revolucionarji itd. zadnjega kongresa se je udeležilo 1991 delegatov, med katerimi je bilo 1522 komunistov, 109 brezpartijskih, 76 delegatov rdeče armade, dalje so bili zastopani socialni revolucionarji in židovska delavska stranka. Glasovalno pravico je imalo 1631 delegatov. Kongresa so se razen tega udeležili zastopniki zveznih republik Georgije, Azerbejdžana, Armenije, Ukrajine in republik daljnega vzhoda.

Kompetenca kongresa je omejena. Glavne njihove naloge so v bistvu diskusija in sklepanje o smernicah, po katerih se ima ravnati vlada pri zakonodajstvu in upravi. Poleg tega ima izvoliti vsruski centralni izvrševalni odbor.

Dočim je doslej ostalo zborovanje vsruskega sovjetskega kongresa bolj notranja zadeva sovjetske Rusije, se je za zadnji kongres zanimalo tudi inozemstvo in mu sledilo z veliko pozornostjo. Ena izmed glavnih točk posvetovanja je namreč bila nova gospodarska politika sovjetske Rusije. Vsi svetovni listi so prinašali o zborovanju obširna poročila. Zlasti pa je postal francoski tisk v poslednjem času pozoren na sovjetsku Rusijo z ozirom na njeno novo gospodarsko politiko. Francija čuti, da je prišel poslednji trenotek, da neha z dosedanjim negativno politiko napram Rusiji, ker ji sicer preti nevarnost, da ji ostane zaprt ruski trg in ves vzhod. Zato prinašajo v poslednjem času francoski listi, zlasti »Matin« neprestano intervjuje s predstavniki sovjetske Rusije in poleg tega so se tudi že vršila inoficijelna pogajanja gospodarskega in polit. značaja. Vse to je posledica sklepov zadnjega vsruskega sovjetskega kongresa in bližajoče se ženevske konference. (Dalje prihodnjič.)

Ogrska.

Poleg Rumunije in Jugoslavije je danes Ogrska najtemnejša točka v srednji Evropi. Tam vlada danes zopet šovinistično madžarsko plemstvo s pomočjo raznih oficirskih band. Razume se, da stremi to plemstvo za tem, da upostavi zopet staro ogrsko kraljestvo, da razširi svoje meje preko vseh dežel Stefanove krone. To imperija-

listično stremljenje ogroža seveda neprestano nove nasledstvene države, v prvi vrsti Češko in Jugoslavijo, pa tudi Rumunijo in Avstrijo, ker vsaka izmed teh držav je sprejela vase nekaj prejšnjih ogrskih dežel. Poleg tega današnja oligarhija, ki vlada v Budimpešti, še ni opustila misli, da zopet upostavi kraljestvo, da stopi na čelo skrčene Ogrske Habsburžan. Vsled tega je neprestano na dnevnem redu habsburško in monarhistično vprašanje, ki ogroža mir v srednji Evropi. Imperialistično stremljenje madžarskega plemstva, zopetna upostavitve fevdalnih odnošajev v deželi, monarhizem in vrnitev Habsburžanov onemogoča vsako svobodno gibanje, vsako svobodno in demokratično politično življenje v sedanji Ogrski. Skrajna reakcija, obsolutizem in samovolja vladata v deželi. Vse to pa ne more ostati brez upliva na sosednje države, zlasti na gospodarsko manj razvite, kakor sta Rumunija in Jugoslavija, kjer so mesta malo razvita in skoro ni industrije, kjer torej prevladuje pasiven kmetijski življenj, ki je v svojem bistvu reakcijskoren. Zato tudi vidimo, da vlada v teh dveh deželah poleg Ogrske skrajno reakcijskoren režim. Pa tudi na Češkem vpliva bližina Ogrske, ne toliko v čeških deželah, kolikor predvsem na Slovaško, kjer vlada istotako reakcijskoren režim. Tako izžarevajo temne sile, ki vladajo Ogrsko, svoj reakcijskoren vpliv tudi v sosednje dežele, kjer izzivajo istotako reakcijo.

Kljub temu pa si leži danes reakcija na Ogrskem v laseh in so medsebojni boji precej luti. V poslednjem času se je to pokazalo zlasti pri vprašanju novega volilnega zakona, ki ga je vladna struja vsilila opoziciji na diktatorski način. Zivi še pač duh Tizina.

Ako človek prečita določbe novega ogrskega volilnega zakona, se prime za glavo in se mora vprašati, ali je to mogoče po svetovni vojni. Na Ogrskem je vse mogoče. Ljudstvo stoji na nizki stopnji političnega razvoja, vzgajeno v fevdalni odvisnosti še ne čuti potrebe, se politično organizirati in se uveljavljati. Le tako je možno, da ima Ogrska tak volilni red kot je naslednji:

Volilno pravico ima vsak državljan, ki je dopolnil 24. leto in je najmanj že 10 let ogrski državljan, biva že dve leti v istem kraju in je končal štiri razrede ljudske šole. To znači z drugimi besedami, da je ljudstvo izključeno od volitev. Izključeno je predvsem delavstvo, ker le malo je delavcev, ki bivajo po dve leti v enem kraju. Izključeno pa je tudi kmetstvo prebivalstvo, ker je šolstvo malo razvito in vlada med kmeti še razsečni analfabetizem.

Izključiti delavce in kmete od volilne pravice, to je namen novega volilnega reda. Da se tudi pri volitvah zanese med ljudstvo Habsburška propaganda, zato skrbi volilni zakon, ki pravi v eni določbi, da se ne zahteva dopolnjeno 24. leto od onih, ki imajo kako hrabrostno svetinjo ali pa Karlov križec.

Volitve se vrše tajno samo v Budimpešti in po drugih mestih, po deželi pa javno, kar znači, da bodo prisiljeni tako voliti, kakor bo ukazal gospod v gradu. Da, v Budimpešti in okolici se bo celo volilo po proporciji.

V temnem srednjem veku so bile volitve v angleški parlament bolj svobodne kot bodo danes po svetovni vojni na Ogrskem.

In vendar ima ta Ogrska visoke in močne zaščitnike v ententi, predvsem v Franciji, ker Ogrska velja za deželo reda. Pristaviti hočemo samo to, da je bistvo tega reda v tem, da more ententa svobodno in nemoteno izkoristiti narode srednje Evrope. Čim večja je reakcija, tem večje je izkoriščanje.

Politične vesti.

✕ Narodni socialisti republikanci! Pod tem naslovom napada »Slov. Narode« poslanca Narodne socialne stranke, ker sta z tremi poslanci republikanskega kluba in dr. Trumbi, čem v smislu od vladne večine z resolucijo sprejetega novega poslovnika čl. 16. stvorila novo grupo, da prideta pri parlamentarnem delu do večje veljave. Demokratska gospoda okoli »Slovenskega Naroda« seveda še ni imela ne volje ne časa, da se upozna z paragrafi novega skupščinskega poslovnika, vendar pa smatra za potrebno, da blagovoli ex cathedra dajati državotvorne nasvete in nauke o čustvovanju onih širokih mas, med katerimi nikdar ni bila, onim, ki to čustvovanje iz neštevilnih shodov med njimi popolnoma dobro poznajo. Stališče narodnih socialističnih poslancev je v strankinem programu strogo začrtano in pri Narodni socialistični stranki ni v navadi, da bi njeni mandatarji strankin program poljubno razlagali in kršili ter vstvarjali s popolnim tepanjem programa razne taktike iz

časa, ko so se liberalci vezali z Nemci, ali pa iz leta 1920. (JDS in SKS). Nar. soc. prav dobro vedo, kdo da je stebel države, vedo pa tudi kdo je povzročil vseobčji kaos in anarhijo pri nas in privedel državo na rob prepada. Tudi oba nar. soc. poslanca dobro vesta, kako namerava demokratsko-radikalni blok nastopiti pri proračunu in pri volilnem zakonu, zato tudi na take izlive državotvorcev, če tudi v »Slovenskem Narodu«, ni potrebno več odgovarjati. — Ivan Deržić, narodni poslanec.

✕ Pribečević v zvezi z komunisti? Protičev »Radikal« je te dni priobčil pismo, iz katerega je razvidno, da Krsta Cievarič vzdržuje zveze s komunisti. V pismu je tudi rečeno, da je pošiljal denar dalmatinskemu komunistu Milanu Obuljenu na Dunaj. »Beogradski Dnevnik« je nato priobčil odgovor Krste Cievariča, v katerem le-ta potrjuje, da je to pismo pristno in da res vzdržuje zveze s komunistom Obuljenom. Cievarič mu je ooslal 30.000 dinarjev. Pravi, da je vzdrž-

Jugoslovanske narodne pesmi.

(H koncertu »Ljubljanskega Zvona, dne 13. t. m. v Unionu.)

Iz zadnjič omenjene Dobroničeve širke je na vzporedno monotono »Uspavanka iz Kolasina v Črni gori. Dalje je zastopan z večjim številom medjimurskih narodnih pesmi. Vinko Zganec, ki ga ljubljansko občinstvo pozna iz koncerta seljakov in seljačic medjimurskih. Zelo globoko je občutena narodna »Jedna majka vumrla«. Zgančeve harmonizacije so originalne. — Naš skladatelj Adamič je lansko leto prepotoval vso Jugoslavijo in je ob tej priložnosti nabral hebrjov narodnih pesmi. Iz njegove zbirke 16 jugoslovanskih narodnih pesmi za moški in mešani zbor, ki izidejo tudi v tisku je v vzpored vzetih 10 najznačilnejših. Poleg srbskih, bosanskih ter prekomurških bodo morda najbolj zanimale belokr. nar., med katerimi zavzema najodličnejše mesto »Černomeljsko kolov«, izrazita in vrlo posrečena skladba. Po-avrovno bomo poslušali Mokranjčevega »Kozarjau«, mešan zbor, kakršnih premore jugoslovanska literatura le malo. Dalje je prispeval Oskar Dev Koroško

